

Stálý dvůr mezinárodní spravedlnosti

viz Spory mezinárodní.

Stanné právo.

I. Pojem. St. p. jest mimořádné opatření, jehož účelem jest odstrašiti od dalšího páchání zločinů ohrožujících zvýšenou měrou společenský řád. Předpokladem jest porušení společenského řádu tím, že se množí těžké zločiny, k jichž potlačení již nestačí obvyklé zákonné prostředky.

Odstrašujícího účinku dosahuje se podle platného práva jednak zvláštním urychleným způsobem řízení, jednak zvláštními přísnými tresty. Má tedy vyhlášení st-ho p-a v zápětí suspensi některých ustanovení trestního řádu i trestního práva hmotného.

II. Právo platné. V Rakousku nejstarší soustavné předpisy o st-m p-u obsahovala Constitutio criminalis Theresiana v I. díle čl. 47. Tato ustanovení byla v podstatě převzata do obecného soudního řádu kriminálního Josefa II. a trestního zákoníka pro západní Halič z r. 1796 jakož i do trestního zák. z r. 1803, načež byla r. 1821 v četných bodech doplněna a pozměněna. Předpisy o st-m p-u obsahují i trestní řády z r. 1850 a 1853.

Trestní řád z r. 1873 platný v zemi české a moravskoslezské má příslušné předpisy v hlavě XXV. (§§ 429—446) „O řízení podle práva stanného“.

Na Slovensku a Podkarpatské Rusi platí v podstatě obsahově shodné předpisy nař. uh. č. 9550/1915 sprav. (srov. i nař. uh. č. 2781/1917 M. E. sprav. a č. 41900/1917 J. M. sprav.). Některé změny byly provedeny zák. z 23. V. 1922, č. 168 Sb.

Prohlásiti, že nastala nutnost st-ho p-a, přísluší:

1. zemskému presidentu v dohodě s presidentem vrchního soudu a vrchním prokurátorem, je-li však nebezpečí v prodlení, přednostovi okresního úřadu v dohodě s presidentem krajského soudu a prokurátorem. Podmínkou jest případ v z bouření (§ 73 tr. z. rak.), když ostatní zákonné prostředky nestačí k jeho potlačení (§ 429 tr. ř. rak.).

2. Ministrovi vnitra v dohodě s ministrem spravedlnosti, když se v některém nebo několika okresích rozmáhají v míře zvláště nebezpečné vražda, loupež, zrádství nebo zločin zlomyslného poškození ci-

zího majetku podle § 85 tr. z. (§ 430 tr. ř. rak.). St. p. lze vyhlásiti také jen proti těm, kdož by se dopustili některého z těchto zločinů zvláštním určitě označeným způsobem (§ 433 tr. ř. rak.).

St. p. vztahuje se i na spoluvinu a každé trestné účastenství na těchto trestných činech (§ 434 tr. ř. rak.). Náleží sem na př. i podílnictví na loupeži podle § 196 tr. z. rak.

3. Podle práva uherského vyhlášoval st. p. ministr spravedlnosti v dohodě s ministrem vnitra a domobrany. Podle zák. z 23. V. 1922, č. 168 Sb., platného zatím do konce r. 1936 náleží na Slovensku vyhlásiti st. p. vládě v podstatě za podmínek uvedených shora ad 1. a 2. Je-li obava, že by vyhlášení st-ho p-a se nestalo včas, vyhláší podle zák. č. 168/1922 st. p. ministr s plnou mocí pro správu Slovenska, resp. guvernér Podkarpatské Rusi, v dohodě s presidenty vrchních soudů a vrchními prokurátory příslušných soudních obvodů. V případech zvláště naléhavých, není-li možné uvědomiti ministra s plnou mocí nebo guvernéra Podkarpatské Rusi, náleží právo to županovi v dohodě s presidenty krajských soudů a prokurátory příslušných obvodů. V tomto případě však nemohou býti rozsudky vykonány, pokud nedojde potvrzení vyhlášení st-ho p-a ministrem s plnou mocí nebo guvernérem Podkarpatské Rusi. Nebude-li toto potvrzení vyhlášeno do 8 dnů, pozbývá vyhlášení st-ho p-a platnosti. Pokud se neusnesla na vyhlášení st-ho p-a sama vláda, musí býti bez odkladu uvědoměna.

Ve všech případech musí vláda o prohlášení st-ho p-a podati bez prodlení zprávu Národnímu shromáždění nebo, nezasedá-li, Stálému výboru podle § 54 úst. list. Toto ustanovení stejně jako ostatní předpisy zák. č. 168/1922 o st-m p-u pozbývají účinnosti 31. XII. 1936 (§ 1 zák. č. 203/1930 Sb., § 2 zák. č. 230/1933 Sb.).

Prohlášení, že má nastati řízení podle st-ho p-a, má býti vyhlášeno způsobem popsáným v §§ 431—433 a připojena pohružka trestem smrti za všechny zločiny, na něž se st. p. vztahuje.

Příslušnost. Teprve vyhlášením st-ho p-a stává se krajský soud, v jehož obvodu bylo vyhlášeno, výlučně příslušným pro všechny zločiny, spáchané po vyhlášení st-ho p-a v jeho obvodu, na něž se má vztahovati řízení podle st-ho p-a, jakož i pro spoluvinu a každé trestné účastenství na nich. To platí, i když se snad již vede proti